

Streszczenie pracy doktorskiej na temat

**„Reżyser jako kontynuator myśli autora dramatu
- w poszukiwaniu narracji i środków wyrazu”**

Rozprawa doktorska napisana pod kierunkiem
prof. dr hab. Macieja Wojtyszko

W pracy tej koncentruję się na przedmiocie funkcji reżysera i problemie wierności wobec autora, jego stosunku do oryginału tekstu. Najistotniejszym celem tej pracy nie jest wyłącznie opisanie zagadnienia czysto warsztatowego, a próba zdefiniowania czegoś ważniejszego – języka komunikacji pomiędzy autorem a widzem. Służy temu analiza procesu podejmowania decyzji na poszczególnych etapach realizacji sztuki – od wyboru tematu, obsady, przez analizę scen, nadanie akcentów interpretacyjnych, wybór przestrzeni, środków inscenizacyjnych i wyrazu aktorskiego, wyznaczanie zadań aktorom, aż po zamknięcie kompozycji przedstawienia. Owa analiza wymienionych procesów pozwoli mi dowiedzieć, że wola i chęć przekazu, dobór właściwej narracji realizowanej sztuki w sposób najpełniejszy uwydatni myśl autora i pogłębi wartość merytoryczną, artystyczną oraz emocjonalną jaka tkwi w konkretnym utworze dramatycznym. Analizy dokonuję na przykładach zrealizowanych przeze mnie trzech sztuk:

1. „Pijani” Iwana Wyrpajewa w Teatrze Współczesnym w Szczecinie
- prapremiera luty 2018;
2. „Wątpliwość” Johna Patricka Shanleya w Teatrze Śląskim w Katowicach
- premiera kwiecień 2018;
3. „Ostatni gasi światło” Wojtecha Stepanka (utwór napisany na zamówienie Teatru im. Jana Kochanowskiego w Opolu) – premiera lipiec 2017 w Hradec Kralove Klicperovo Divadlo.

Wybór spektakli spowodowany jest różnorodnością poruszanych tematów, form zapisu, języka, narracji, estetyki, a w konsekwencji, możliwościami porównania innych procesów realizacji wyżej wymienionych pozycji. Swoją decyzję kieruję intencją głębszej analizy

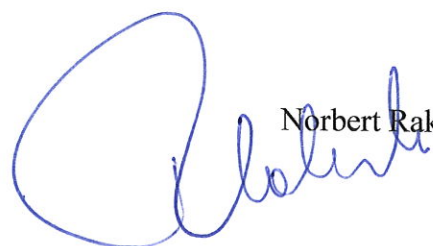
problemu wierności reżysera wobec idei autora i ukazania różnych jego płaszczyzn. Stąd podział na trzy odrębne rozdziały, z których każdy ukazuje inny punkt widzenia w podejściu do funkcji reżysera w toku pracy nad spektaklem.

W pierwszym rozdziale opisuję proces powstawania polskiej prapremiery w ujęciu obowiązku reżysera wobec tekstu prezentowanego po raz pierwszy na polskich scenach. Podążając za procesem powstawania spektaklu, w rozdziale tym zawieram tematy oparte na kolejnych etapach pracy nad sztuką, od genezy po eksploatację przedstawienia. Wszystkie fazy realizacji w różnorodnym stopniu poddaję analizie, by rozważyć podejmowane decyzje, dostrzec i zrozumieć możliwe błędy, przyjrzeć się ich konsekwencjom.

W drugim rozdziale podejmuję próbę określenia zakresu ingerencji twórców w utwór obcojęzyczny, wskazuję konsekwencje, które niesie z sobą konieczność adaptacji tekstu i dostosowania środków wyrazu w celu poszukiwania kontekstu sztuki.

Rozdział trzeci stanowi kontrapunkt w stosunku do rozdziałów poprzednich i do analizy procesów dwóch tekstów zamkniętych (oddanych przez autora) jeszcze przed rozpoczęciem prób. Porusza problem relacji autor – reżyser w procesie tworzenia sztuki zamówionej przez reżysera na konkretny temat i dla konkretnego teatru.

Ostatni rozdział to próba syntetycznej odpowiedzi na pytania dotyczące uczciwości podejmowanych wyborów repertuarowych, lojalności wobec literatury i odpowiedzialności za kształtowanie wrażliwości widza.

Norbert Rakowski

nr-woj 24.06.2020